

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla dr. Papp Antal ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű felperesnek, a dr. Györgyi Árpád Ügyvédi Iroda, dr. Györgyi Árpád ügyvéd által képviselt alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. április 11. napján meghozott 4.P.26.814/2009/16. számú ítélete ellen az alperes részéről 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek 15 nap alatt 150.000 (egyszázötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 340.500 (háromszáznegyvenezer-ötszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes a módosított keresetében 8.180.000 forint és 6.500.000 forint után 2009. december 20. napjától évi 36% kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest kölcsön visszafizetése jogcímén.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy 6.500.000 forint kölcsönt felvett a felperesektől azzal a feltétellel, hogy befektetése nyereségessége esetén havi 3% kamatot fizet, ellenkező esetben csak a tőke visszafizetésére köteles. Állítása szerint a 6.500.000 forint kölcsönt visszafizette.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében kötelezte az alperest, fizessen meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 5.675.000 forint tőkét, ennek 2010.

január 1. napjától a kifizetés napjáig járó minden hónap 15. napján esedékessé váló havi 2% kamatát, valamint 250.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket egyetemlegesen 19.500 forint, míg az alperest 370.500 forint kereseti illeték állam javára megfizetésére.

Az ítélet indokolása értelmében a peres felek között 2005. júniusa és 2006. februárja között, azonos feltételekkel, három, a Ptk. 523.-528. § szerinti kölcsönszerződés jött létre határozatlan időre, összesen 6.500.000 forint erejéig. A felperesek és az alperes személyes előadása, a tanúvallomások okiratokkal egybevetett együttes mérlegelése útján az elsőfokú bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a felek feltételhez nem kötött ügyleti kamat megfizetésében is megállapodtak, amelynek mértékét 3%-ban határozták meg. A Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisséget nem látta megállapíthatónak, álláspontja szerint a felek közötti kölcsönszerződések ügyleti kamatra vonatkozó rendelkezése - a kamat kikötésének ténye és mértéke - miatt nem ütköznek jóerkölcsbe. Nem találta a szerződéssel bármelyik szerződő fél által elérni kívánt célt, a vállalt kötelezettséget az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szokásokat nyilvánvalóan sértőnek, olyannak amelyet az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak minősít. Rámutatott a Ptk. 523. § (2) bekezdése, 232. § (2)-(3) bekezdése felhívásával arra, hogy a kamat mértékére vonatkozóan a felek szabadon állapodhatnak meg és a túlzott mértékben kikötött kamat mérséklésének lehetősége körében nincs olyan általános érvényű iránymutatás, amely meghatározná azokat a feltételeket vagy mértékét, amelyek mellett a kikötött kamat-mérték túlzott volta megállapítható. Az elsőfokú bíróság meggyőződése szerint a felperesek a kölcsönadáskor az alperes által is ismerten és elfogadottan a „hivatalos” banki kamatoknál magasabb mértékű haszon elérésére törekedtek, azonban ennek ellenére a kikötött ügyleti kamat mértékét a szerződéskötéskori élet- és árviszonyok alapján az elsőfokú bíróság eltúlzottnak ítélte és indokoltnak tartotta annak havi 2%-ra (évi 24%-ra) mérséklését. Mindezekre figyelemmel számolta el az alperes teljesítéseit. A 2006. május 31. napjáig teljesített összesen 1.245.000 forint kamatot, a 2009. május 15. napján megfizetett 4.000.000 forintot az eddig felmerült mérsékelt kamatfizetési kötelezettségre számolta el azzal, hogy 265.000 forint továbbra is hátralék maradt. A 2009. december 9. napján teljesített 2.000.000 forinttal e hátralékot, valamint az eddig keletkezett 910.000 forint kamatot kiegyenlítettnek tekintve a tőkét 825.000 forinttal csökkentette. Mindezek alapján a fennálló tartozást 5.675.000 forintban határozta meg, amelynek megfizetésére a 2010. január 1. napjától számított kamataival együtt kötelezte az alperest.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, melyben az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, illetve az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására utasítását kérte. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban tett tényelőadását és a jogi álláspontját. Hangsúlyozta, hogy a kamatkikötés feltételhez kötött volt, amelynek ellenkezőjét a felperes nem bizonyította. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem idézte tanúként a volt férjét, aki nyilatkozni tudott volna a kölcsön felvételének körülményeiről, a kamat mértékéről, feltételeiről és a visszafizetett összegekről, és akinek idézési címét

bejelentette. Megítélése szerint a kamat kikötése tekintetében a felperesek állítását bizonyítékok nem, míg az alperes következetes állítását alátámasztották. A felperesek szavahihetőségét kétségbe vonta. A semmisség körében hivatkozott arra, hogy a nyugdíj kiegészítésnek nem az az általánosan bevett, társadalom által is elismert, támogatott módja, hogy családtagnak igen magas kamatra kölcsönözzön valaki pénzt úgy, hogy idegen személynek pedig írásba foglaltan kamatmentes kölcsönt ad. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az elszámolás során nem vette figyelembe a Ptk. 290. §-át, továbbá, hogy a kereseti kérelmen túlterjeszkedett. Csatolta édesanyja írásbeli nyilatkozatát.

A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozták indokai alapján. Az alperes utólagos kitalációjának tartották, hogy a kamatfizetést feltételhez kötötte és, hogy a kölcsönt visszafizette. Utaltak arra, hogy maguk is kérték a tanú meghallgatását.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú ítéletnek a marasztalást meghaladó keresetet elutasító ítéleti rendelkezése nem volt fellebbezéssel támadott, ezért azt a másodfokú bíróság a Pp. 228. § (4) bekezdése és 253. § (3) bekezdése alapján nem érintette. A másodfokú bíróság a fellebbezési kérelemhez kötötten bírálta felül az elsőfokú ítélet megalapozottságát az alábbiak szerint:

A fellebbezési eljárásban is irányadó tényállás alapján a peres felek között a Ptk. 523. § szerinti kölcsönszerződés jött létre. Az alperes nem vitatta összesen 6.500.000 forint kölcsönt felvételét, ügyleti kamat kikötésének tényét és mértékét; kizárólag a kamat feltételhez kötöttségére hivatkozott, továbbá állította, hogy a kölcsönt visszafizette. Mindennek alapján a Pp. 164. § (1) bekezdés szerint az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy az ügyleti kamat kikötése feltételhez kötött volt, továbbá, hogy a kölcsönt visszafizette.

Az alperes fellebbezése az elsőfokú bizonyítási eljárás szabálytalanságát sérelmezte. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésekor az 5/F/1 alatt csatolt szándéknyilatkozatot is figyelembe vette. Az okiratban rögzítettek szerint a nyilatkozat tevő a peren kívüli megállapodás reményében adta. Az elsőfokú eljárásban az alperes nem indítványozta az okiratot aláíró tanúkénti meghallgatását. A szükség eseteire történő tanú megjelölés (13. sorszámú jegyzőkönyv) nem azonos a tanúbizonyítás indítványozásával, figyelemmel arra, hogy a Pp. 164. § (2) bekezdés alapján hivatalból bizonyításnak helye nincs. Az alperes a tanú idézési címét sem jelölte meg. Az alperes mint bizonyító fél nem volt elzárva attól, hogy az általa állított feltételes kamatkikötést bizonyítsa. Az elsőfokú bíróság a Pp. 141. § (6) bekezdésre utalással felhívta az alperest bizonyítási indítványai előterjesztésére. Mindezekre is figyelemmel a fellebbezési eljárásban csatolt nyilatkozat bizonyítékként értékelésére a Pp. 235. § (1) bekezdés alapján nem volt lehetőség.

A volt házastárs tanúkénti meghallgatását az elsőfokú bíróság nem foganatósította, amelynek azonban a rendelkezésre álló adatok szerint akadályát képezte, hogy az

alperes nem jelentette be a tanú idézési címét. Az alperes által elismerten a tanú állandó bejelentett címe az alperes címével azonos, ahol azonban a tanú nem tartózkodik. Az alperes 6. sorszámú beadványának nem volt olyan melléklete, amely a nevezett tanú idézhetőségét tartalmazta, a 9. sorszámú beadványa utal egy mellékletre, amely a tanú idézhetőségét tartalmazza, azonban a bíróság érkeztető bélyegzője szerint sincs a beadványnak melléklete. Az iratok között nem lelhető fel az alperesnek olyan nyilatkozata, ahol a tanú pontos címét, vagy akár az alperes által állított postacímét bejelentette volna. Mindezek alapján tényként állapítható meg, hogy az alperes a volt házastársa idézési címét nem jelentette be. A tanú idézési címének bejelentése hiányában a tanúbizonyítás foganatosítása fel sem merülhetett. Az elsőfokú bíróság a Pp. 141. § (6) bekezdésben foglaltakra történő figyelmeztetéssel hívta fel az alperest a bizonyítási indítványai előterjesztésére, amelynek az alperes maradéktalanul nem tett eleget. A másodfokú bíróság utal arra, hogy a Pp. 167. § (1) és (3) bekezdés értelmében a tanú idézési címét kell bejelentenie a félnek. E törvényi követelménynek maradéktalanul nem felel meg a céges postafiók cím (amelyre az alperes hivatkozott, de ténylegesen ezt sem jelentette be), figyelemmel arra, hogy a Pp. 185. § (1) bekezdésben meghatározott kényszerítő eszközök nem lennének alkalmazhatók. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság idézési cím hiányában alappal mellőzte a tanúbizonyítást. A kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabályt nem sértett, a Pp. 252. § (2) illetve (3) bekezdés alkalmazására alap nem volt.

A másodfokú bíróság ezért a rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok alapján bírálta el a fellebbezés és az elsőfokú ítélet megalapozottságát.

A fellebbezés a bizonyítékok mérlegelését is támadta. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdés alapján a maguk összességében az alperes részbeni beismerésére is figyelemmel okszerűen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat a bizonyítási teher alapján.

A másodfokú bíróság rámutat arra, hogy az alperes az általa hivatkozott, elsőfokú bíróság által meghallgatott tanú vallomás részletet a jegyzőkönyvben rögzített tanúvallomás szövegkörnyezetéből kiragadva idézte, és így más tartalmat tulajdonított annak. Alperes állításával szemben a tanú mindkét féltől hallott kamatot emlegetni, havi pénzről volt szó; a havi 3%-ot hallotta a II. rendű felperestől.

Az alperes a fellebbezésében is kizárólag az ügyleti kamat feltételhez kötöttségére hivatkozott. A rendelkezésre álló adatok szerint az alperes - általa sem vitatott - közel egy éven át, 2006. májusáig eleget tett ügyleti kamatfizetési kötelezettségének. A kölcsönt sz-i ingatlanokba történő befektetési céllal kérte kölcsön. A rendelkezésre álló adatok szerint az alperes a kölcsönök felvételét követően, akkor, amikor még a befektetés sikeressége nem volt megítélhető, fizetett ügyleti kamatot a felpereseknek. Azaz a kölcsön céljára figyelemmel az alperes a saját maga által állított feltétel bekövetkezése előtt már fizetett ügyleti kamatot. E tény önmagában megkérdőjelezi az alperes állítását az ügyleti kamat feltételhez kötöttsége tekintetében. Az ügyleti kamat feltételhez kötöttsége tekintetében az alperes nem támasztotta alá állítását kétséget kizáró bizonyítékkal. Az elsőfokú bíróság mindezek alapján helytállóan állapította meg, hogy a kölcsönszerződések feltételtől nem függő ügyleti kamat kikötésével jöttek létre a peres felek között.

Az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást a semmisségi kifogás tárgyában is. A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli, hogy a rokoni kölcsön vonatkozásában kamat kikötése a felek megállapodásának kérdése a Ptk. 232. § (2) bekezdése alapján egyéb kizáró törvényi rendelkezés hiányában. Az általánosan elfogadott erkölcsi normákba sem ütközik a rokonok közötti kölcsönre az ügyleti kamat kikötése.

Az elsőfokú bíróságnak a kamat mérséklése tárgyában hozott döntése nem volt fellebbezéssel támadott, így azt a másodfokú bíróság nem érintette.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az alperes nem bizonyította, hogy az általa állított további 500.000 forintot is megfizette, így annak teljesítésként történő elszámolására nem kerülhetett sor.

Az alperes az elsőfokú bíróság elszámolását a Ptk. 290. § alkalmazhatósága miatt támadta.

A Ptk. 290. § (1) bekezdése kimondja, ha a kötelezettnek a jogosulttal szemben több tartozása áll fenn, és teljesítése nem fedezi valamennyi tartozását, azt a kötelezett rendelkezése szerint, ennek hiányában pedig arra a tartozásra kell elszámolni, amelyre a kötelezett felismerhetően szánta. A (2) bekezdés szerint, ha a kötelezett nem rendelkezett és szándéka sem ismerhető fel, a teljesítést a) a régebben lejárt, b) azonos lejárat esetén a kötelezettre terhesebb, c) egyenlő mértékben terhes tartozások közül pedig a kevésbé biztosított követelés fedezésére kell fordítani. A (3) bekezdés alapján az egyenlő mértékben biztosított követeléseket a teljesítés arányosan csökkenti.

A rendelkezésre álló peradatok alapján az alperes igazolt teljesítéseinek elszámolására a Ptk. 290. § (1)-(2) bekezdés alkalmazásának törvényi feltételei nem álltak fenn. Arra nem merült fel adat, hogy az alperes a teljesítéseikor megjelölte volna, vagy egyéb körülményből felismerhető volt, hogy az adott teljesítést mely tartozására szánta. A nem vitatott tényállás szerint a három határozatlan időre kötött kölcsönszerződés, bár különböző időpontokban jött létre, azokat a felperesek a Ptk. 526. § (1) bekezdés alapján egyidejű felmondással, azonos időpontban tették lejárttá. A felperesek visszaköveteléseik joga így mindhárom kölcsönszerződés vonatkozásában azonos időpontban állt be. Az azonos mértékű kamatkikötésre és a követelések biztosítatlanságára figyelemmel az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül kezelte egységesen az alperes teljes tartozását. Ez lényegében azzal a következménnyel járt, hogy az alperes valamennyi tartozása a Ptk. 290. § (3) bekezdése szerint arányosan csökkent.

Az alperes, bár utalt rá a fellebbezésében, részletes elszámolást a fellebbezési tárgyaláson sem terjesztett elő. A felperesek az elsőfokú bíróság által az ítéletében levezett elszámolást nem tették vitássá. A rendelkezésre álló adatok szerint az alperes utolsó részteljesítése fedezte az eddig az időpontig őt terhelő - mérsékelt - ügyleti kamatot, azonban a tőketartozást az elsőfokú bíróság által meghatározottnál kisebb mértékben csökkentette. A felperes azonban az elsőfokú bíróság elszámolási módját fellebbezéssel nem támadta, az alperes pedig az elszámolást

kizárólag a Ptk. 290. § alapján vitatta, amely a fentiek alapján nem volt alapos. A fellebbezés korlátaira is figyelemmel, a kifejtettek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság elszámolását nem érintette.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdés értelmében helybenhagyta.

A másodfokú perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján határozott, melyben a felpereseket képviselő ügyvéd díját a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2), (5), (6) bekezdés, 4/A. § (1) bekezdés szerint számolta el a fellebbezési pertárgy értékhez képest kifejtett ügyvédi tevékenységre is figyelemmel.

Az alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetékről az alperes eredménytelen fellebbezése folytán az 1990. évi XCIII. tv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdés és 14. § szerint határozott.

Budapest, 2011. szeptember 15.

. Németh László sk.

a tanács elnöke

. Merőtey Anikó sk.
sk.

Dr. Molnár Ágnes

előadó bíró

bíró